

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Наталия Иванова Витанова, член на научното жури от ШУ „Епископ Константин Преславски”, на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика), разработен от ЕЛЕОНОРА ЛИЛОВА на тема: „СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА ДИРЕКТОРА КАТО МЕНИДЖЪР И ЛИДЕР”, с научен ръководител проф. д-р Пламен Радев

Обща характеристика на дисертацията. Представеният за обсъждане дисертационен труд е в обем от 232 страници и съдържа увод, четири глави, изводи и препоръки, заключение, списък с използвана литература. Към него има и приложение с общ обем от 84 страници.

Структура и съдържание. В увода авторът посочва мотивите за избор на темата на дисертационния труд; определя характера на изследването, неговия обхват, целта, задачите, хипотезата, обекта, предмета, методологията и методите на изследването.

В глава първа – “ *Училищният директор като мениджър* ” – са описани основните категории, теории и модели на мениджмънта в образованието. Представени са мениджърските стилове и стиловете на ръководство, потърсени са корелации между мениджърството и ръководството. Визирани са качествата и компетентностите на мениджъра.

Втора глава, озаглавена „*Училищният директор като лидер*“, представя възгледите за лидера и лидерството, теориите за лидерството и лидерските стилове, както и компетентностите и качествата на лидера.

В трета глава са изведени статутът и функциите на директора според длъжностната му характеристика, както и компетентностите на училищния

директор необходими за успешното управление на училищната институция.

Четвърта глава се отнася до параметрите на проведеното емпирично изследване. В нея са представени организацията на изследването, използваният инструментариум, обхвата на изследваните лица, изследвателската процедура, анализ на получените резултати на изследването. Презентиран е и авторски модел за реинжинеринг на длъжностите и изграждане на мениджърски и лидерски екип.

Изводите и препоръките от емпиричното изследване за отделени от глава четвърта, но по същество те представляват нейната заключителна част. Посочените изводи и препоръки са релевантни и произтичат от данните получени от проведеното емпирично изследване.

В заключението е направено обобщение, че за ефективното управление на училищната организация е необходима „симбиоза на мениджъра и лидера в дейността на училищния директор”.

Актуалност на темата. Темата досега не е била предмет на цялостно, системно и задълбочено педагогическо изследване. Тя е интердисциплинарна, тъй като обхваща няколко области от научното познание. Това означава голямо концептуално разнообразие и съответно многобройни решения в различни контексти. Днес, училищните организации са изправени пред редица предизвикателства, продиктувани от различни процеси (глобализация, модернизация, информатизация и т.н.), които коренно променят социалния живот. През последните години, в контекста на тези промени в училищната институция, въпросът за нейното управление става все по-актуален. Това от своя страна поражда много други въпроси – Директорът – ръководител или мениджър? Директорът - лидер или „слуга”? Какви качества и компетентности са необходими на училищния директор за да управлява успешно училищната институция? По какъв начин стилът на управление се отразява на постиженията на училищната институция? и др. Отговорът на тези въпроси не е еднозначен, което означава, че проблемът е

многодименсиален и дискуссионен. В този контекст избранната от докторанта тема е актуална и значима за педагогическата теория и практика.

Концептуалност, доказателственост и практическа значимост на разработката. Представеният дисертационен труд е завършена авторска концепция, в която са потърсени и представени нови възможности свързани с разглежданата проблематиката. Тъй като темата е интердисциплинарна, това е предпоставка за наличието на множество концепции. Като позитив може да се посочи, че въпреки тази „джунгла” от теоретични постановки по разглеждания проблем авторът на дисертацията е направил успешен опит да изрази и аргументира своята позиция.

Практическата значимост на разработката е голяма. Моделът на трите инструмента за оценка на стила на директора може да се определи като универсален модел за изследване и развитие на управленските стилове в едно училище. Представеният и апробиран авторов модел за реинжинеринг на нови длъжностни нива, ангажирани в мениджърски и лидерски екип на директора е технология за развитие на персонала. Те могат успешно да се използват във всички образователни институции.

Научна осведоменост на автора. Авторът познава много добре литературните източници по темата и достатъчно пълноценно информационно обосновава тезата си. Литературната справка съдържа 101 източници на кирилица и латиница, като 17 от тях са уеб базирани. Тези източници са използвани подходящо в текста за подкрепа на авторовите позиции.

Цел, задачи, методи, обект и предмет на изследването. В дисертационния труд се поставя за цел да се изследват мениджърските, ръководните и лидерските роли и стилове на училищните директори в сравнителен аспект. Целта е адекватна на изследвания проблем и е операционализирана в 4 задачи, които в своята съвкупност я покриват съдържателно. Методите, използвани за реализация на задачите и целта, съответстват на характера на изследването. Обектът и предметът са дефинирани правилно като съотношение общо-частно.

Дизайн на изследването. Проведеното емпирично изследване съответства на целта на дисертационния труд. Впечатляващо е специалното внимание, което докторанта отделя за прецизен избор на инструментариум. Той е подбран много аргументирано и е целесъобразен. Коректно е представен контингентът на изследването. Емпиричното „тестване” на експерименталната технология за реинжинеринг на нови длъжностни нива, ангажирани в мениджърски и лидерски екип на директора я доказва като работеща, което означава, че е конструиран функционален модел. Получените данни от емпиричното изследване са представени коректно. За по-доброто разбиране и възприемане на получените резултати те са визуализирани таблично и чрез диаграми.

Приноси в дисертационния труд. Посочените от автора приноси са коректно представени и са доказателство за значимостта на дисертационния труд.

Публикации по дисертационния труд. По темата на дисертационния труда са публикувани общо 6 статии - 5 в научни списания и 1 в сборник от международна конференция. Публикациите по дисертационния труд представят съществени моменти от него.

Автореферат. Авторефератът отразява коректно съдържанието и приносите на дисертацията и дава възможност на читателя да добие правилна представа за достойнствата на текста.

Бележки и въпроси по дисертацията.

- По-категорично да се заяви авторовата позиция в глава първа.
- Дисертацията би спечелила, ако се дефинират понятията „власт” и „влияние”.
- По-добре би било, ако хипотезата се формулира под формата на имплицитивно съждение.
- Да се уеднакви стандартът за цитиране.

Въпроси:1) Съвременният успешен директорът - лидер или „слуга”? 2) Смята ли докторантът, че лидерът може да се формира чрез обучение, подходяща среда, култура ...? Научава ли се лидерството?

Заключение. Авторът на дисертацията демонстрира научна компетентност, прецизност, добросъвестност – качества, необходими за реализацията на целта на научното изследване. Използван е точен, богат език и научен стил, който дава възможност успешно да се изложи, обоснове и защити теза на дисертационното изследване. Дисертационният труд се основа на достатъчна по обем информация. Техническото му оформление съответства на стандартите.

Въз основа на проявените качества и умения за задълбочено научно изследване, на доказаните научни приноси и оригинални постижения, давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в дисертационния труд, и предлагам на уважаемото научно жури да присъди **образователната и научна степен „доктор”** на **ЕЛЕОНОРА ЛИЛОВА** в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Теория на възпитанието и дидактика.

Дата: 04.07.6.2016 г.

Шумен

Подпис:

(проф.д-р Наталия Витанова)